

VALDEMAR BIRGERSSON - BIRGER JARLS SON

Under Birgers levnad hade Valdemars roll som kung varit närmast symbolisk. Efter Birgers död 1266 försökte han dock att med kraft driva faderns verk vidare och att upprätthålla en stark kungamakt.

Valdemars två problem som regent efter sin starke far

Valdemar mötte då två stora problem, *dels* hade en ny generation stormän vuxit upp, ättlingar till folkungar som miste livet i upproren 1247 och 1251, och de ville få sina familjers makt och egendom tillbaka och dels måste han hantera sin bror Magnus maktambitioner.

Birger var själv den siste jarlen. För att undvika att Valdemar skulle få en mäktig jarl vid sin sida hade han endast utnämnt Magnus till hertig med begränsade rättigheter och egendomar. Han hade fått Södermanland som hertigdöme.

Valdemar följde faderns politik - att odla goda relationer till de tyska handelsstäderna och till de nordiska grannländerna. Ett resultat av det var bl.a. en fredlig gränsjustering mot Norge. Men trots Valdemars framgång skulle hans bröder komma att beröva honom tronen och det var Valdemar själv som gav dem tillfället.

Valdemars ödesdigra felsteg - en medeltida sexskandal

Valdemar var gift med den danska prinsessan Sofia, dotter till den mördade kungen Erik Plogpenning. Hon hade två systrar, Agnes och Jutta, som kungamördarna hade satt i kloster för att förhindra att de skulle gifta sig och därmed bli en risk för den nye kungen.

Systrarna lämnade emellertid klostret 1271 och tog sig till Sverige, där de välkomnades av Valdemar och Sofia. En av dem inte bara välkomnades - Valdemar blev också djupt förälskad i den vackra Jutta och tog henne till älskarinna och det uppges att deras förhållande även resulterade i en son. Detta var naturligtvis helt oacceptabelt. Det var inte bara otrohet utan också enligt kyrkans lära blodsskam eftersom Jutta var hans svägerska. Brottet var så allvarligt att Valdemar måste resa till Rom för att få absolution av påven.

Resan skedde 1274. Bröderna Magnus och Erik tog tillfället i akt, att under Valdemars bortavaro, stärka sin makt i riksledningen. Hemkommen försökte Valdemar återställa ordningen, varvid konflikten övergick i öppet inbördeskrig.

Det avgörande slaget mellan bröderna stod vid Hova i Tiveden på gränsen mellan Närke och Västergötland 1275 där Valdemar led ett svårt nederlag. I juli samma år hyllades Magnus som kung. Valdemar fortsatte att intrigera för att försöka få tillbaka kronan ända till 1278, då Magnus lät spärra in honom på Nyköpings hus. Som fånge levde han "ett behagligt liv" där, som det påstås, med nya kvinnoaffärer till dess att han slutade sina dagar 1302.

Vid Hova invid E20 har rests ett monument, *Hovastenen*, till minne av slaget.